

DRAGA 2024 Tri Slovenije - ena domovina?

Temeljni nosilec slovenstva je človek, ki nosi narodnost v srcu

Na sklepnih okroglih mizah letošnje Drage, ki je potekala v nedeljo, 1. septembra, so se sodelujoči spraševali o slovenstvu v treh Slovenijah, in sicer v matici, zamejstvu in zdomstvu, o povezavah med temi tremi resničnostmi, narodni zavesti in kako so

se osebo takoj označi za nacionalista in se tej tematiki daje negativni prizvok. Vse to je zaskrbljujoče in danes je glede te teme žal Slovenija razcepljena, je opozorila Ignacija Fridl ter sklenila, da ljubezen do naroda izkazujejo in prinašajo Slovenci po svetu, ki se vračajo in obiščejo

skušale pospremiti v trdno jedro skupnosti, vse to seveda z ustreznimi strategijami in aktivnim vključevanjem. Pri tem procesu bi bilo treba dati izrecno pozornost slovenski šoli (in obšolski ponudbi), ki je že pred velikimi izzivi upravljanja zaradi izrazite heterogenosti

Mariana Poznič, Erika Jazbar, Ignacija Fridl Jarc in Devan Jagodic (foto dd)

razni mejniki vplivali na te različne stvarnosti. Na srečanju so sodelovali direktor SLORI-ja dr. Devan Jagodic, nekdanja državna sekretarka na ministrstvu za kulturo in danes urednica Slovenske matice dr. Ignacija Fridl Jarc ter slovenska Argentinka dipl. iur. Mariana Poznič.

Krog razmišljanj, ki ga je vodila časnikarka Erika Jazbar, se je začel v matici. Ignacija Fridl Jarc je povedala, kako so nekateri mejniki izoblikovali narodno čutenje in kako močno bi morali najpomembnejši mejnik mladega naroda, demokratizacija in samostojna država še vplivati. Pri Slovenski matici si od nekdanj prizadevajo povezovati Slovence ne glede na geografske koordinate, znotraj katerih živijo. V tem duhu pomembna ustanova še danes povezuje vse akterje slovenstva, je povedala urednica pri Slovenski matici. Prav tako bi morala slovenska matica, z malo začetnico, biti žarišče, ki bi povezovalo vse Slovence doma in po svetu. Veliko vprašanje je, ali si to prioriteto zastavlja. "Iz središča prestolnice bi morala prihajati nekatera sporočila v tem smislu, načrti in smernice, kako razvijati slovenstvo na vseh koordinatah slovenstva," je izpostavila Ignacija Fridl Jarc, ki je dodala, da so Slovenci še toliko bolj pomembni zaradi sporočila, ki ga prinašajo v matico, temeljnega sporočila, ki ga ne morejo dati ne zakoni ne predpisi – ljubezni do naroda! Po mnenju govornice obstaja nevarnost, da smo pojem slovenstva prepustili zakonodaj in pravnim predpisom ter pričakujemo, da bo to živelo samo naprej. Temeljni nosilec slovenstva je namreč človek, ki nosi narodnost v srcu. Prav te ljubezni do slovenstva primanjkuje v matici in temeljno vprašanje je, zakaj smo jo izgubili. Ko se govori o narodnosti in slovenstvu,

matico. Kako je pa za mejo? Temu se je na srečanju posvetil direktor SLORI-ja Devan Jagodic, ki od nekdanj raziskuje slovensko narodno skupnost v Italiji in tudi druge obmejne stvarnosti. Čeprav so posamezne manjšinske realnosti precej drugačne, so izzivi obmejnih skupnosti v marsičem podobni, je povedal Jagodic na začetku in dodal, da smo danes sredi velikih geopolitičnih sprememb, ki pomembno pogojujejo razvojno parabolo manjšinskih narodnih skupnosti in družbe nasploh. "Tekoča družba", "fluidnost identitete" sta aktualna pojma, ki spreminjata tradicionalnost neke manjše ali večje skupine. Jagodic je nato povedal, kako so se odnosi med zamejstvom in matico stopnjevali v letih pred demokratizacijo oz. samostojnostjo in po njej. Omenil je tudi, kako se je korenito spremenila naša narodna skupnost z mešanimi zakoni in večinskimi narodom, ki se je začel zanimati za slovenski jezik, kar po eni strani krepil odnose, po drugi pa tudi razkrajal tradicionalno narodnostno podobo skupnosti. Direktor Slovenskega raziskovalnega inštituta je tudi omenil zaskrbljujoč podatek, da naj bi "trdno jedro" slovenske narodne skupnosti v Italiji sestavljalo (le še) 20.000 posameznikov, naslednji pas mešanih zakonov naj bi dodal 17.000 posameznikov. Če bi v te številke prišteli še večinski narod, ki se je približal slovenski kulturi in jeziku, bi lahko dodali še 27.000 posameznikov. Nenehno preoblikovanje družbene baze, predvsem pa krčenje zavednega jedra zahteva dinamičen pristop do spremljanja teh procesov in ukvarjanja z njimi. Dr. Jagodic vidi kot glavni izziv ustvarjanje okoliščin, ki bi posameznike iz zunanjih pasov (mešani zakoni, večinski narod)

učencev in dijakov. Občutek je, da se kot manjšinska narodna skupnost hitro in dinamično prilagajamo spremembam, smo pa pri oblikovanju razvojnih in ustreznih politik malenkost bolj statični, je svoje razmišljanje sklenil Jagodic. Nazadnje so številni prisotni pod šotorom v parku Finžgarjevega doma lahko prisluhnili še pogledu iz zdomstva. V Argentini je z (žalostno) migracijo leta 1945 nastala posebna, organizirana slovenska narodna skupnost. Ta ni le ohranjela slovenstva, ampak nadaljevala slovensko demokratično zahodno misel, literaturo in kulturo, je poudarila Mariana Poznič. Samostojna Slovenija je bila tudi za argentinske Slovence velik sen, in ko je napočil trenutek, se je spet odprla pot v Slovenijo (stiki z institucijami, obiski, vračanje). Samostojna država je dala jasnejšo identiteto vsem Slovincem po svetu, nekaj bolj definirane in opredeljene, meni Mariana Poznič, ki je v nadaljevanju govorila še o današnjem stanju slovenskega v Argentini, kako mlade generacije doživljajo slovenstvo in o odnosih z institucijami v matici. Izseljencem doživlja slovenstvo doma in v slovenskih domovih. Izven teh je v nekem drugem okolju, ki že dolgo ni več tuje. Po toliko letih začne posameznik imeti čut do neke države in zato govorimo o drugi percepciji domovine. Posameznik rabi otipljivo domovino, je opozorila pravničnica, ki je spomnila na citat o izseljencih, ki so šli v svet in ustvarili nove domovine. Ob koncu je povedala, kako stiki z matico in obiski raznih verskih in političnih predstavnikov držijo slovensko identiteto Slovencev v Argentini živo in jo nenazadnje krepijo, kar daje nov zagon skupnosti, ki lahko naprej živi.

Matevž Čotar